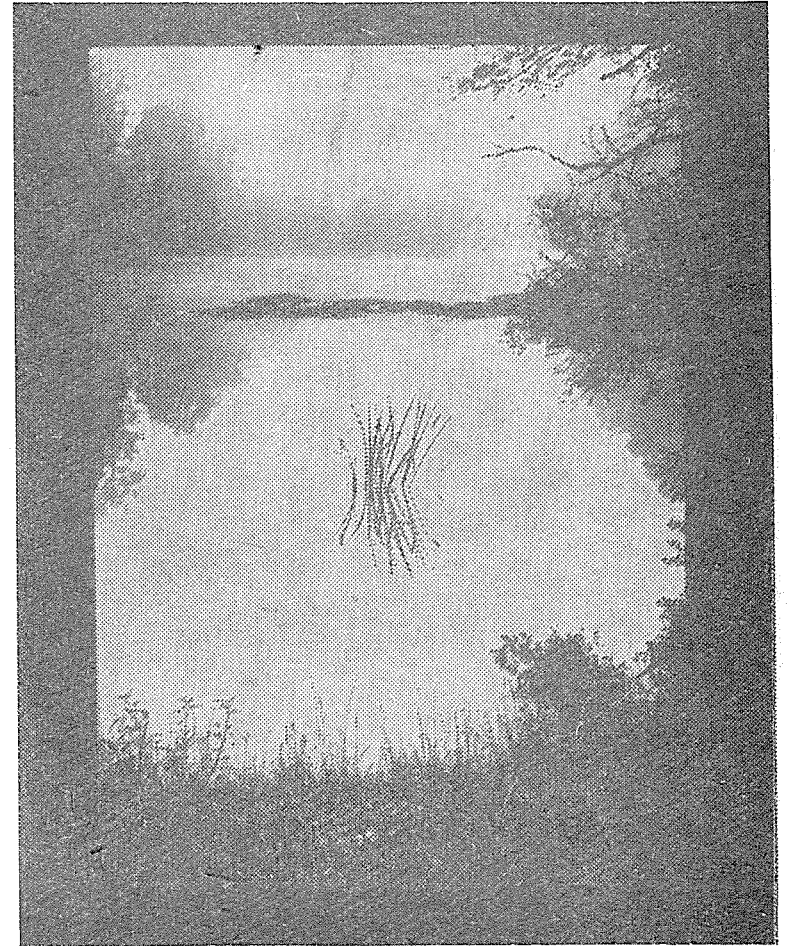

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplíc n. B.

Gustav Giebl: Rybník

ÚNOR 1976

Jiří S U M A R A

Gottwald je s námi!

Dodnes u srdce mě stiskne,
když vzpomenu na třiapadesátý.
Ne. Nás plakat neviděli.
Zachvěl se a znovu vzlétl
nad kolony rudý prapor.

Není to jen zlatá busta,
která nám ho připomíná
v čele konferenčních sálů.

Na sukátém českém ponku
ani třísku neproměřil,
to co spojil, vydrželo
běsnění i palbu do zad.

Naučil nás pádnou pěstí
jak v Únoru rozbít kontru,
nezradit zem Leninovu,
jejíž chlapani, bohatýři
na Duklu i do Ostravy
i do Prahy salut vnesli.

Naučil nás věřit lidem.
Poctivě jim podat ruku.
Zpříma, rovně, po dělnicku.
Jako rudou duhu klenout
magistrálu komunismu.

Není to jen zlatá busta,
která nám ho připomíná
v čele konferenčních sálů.

Všude, kde jsou komunisté,
kde je lid a kde je mládí,
moudrost, smělost, houževnatost,
v boji, v práci, bez oddechu —
tam všude je
Gottwald s námi!

Z MĚSTSKÉHO VÝBORU V HRANICÍCH

Ustavující plenární zasedání MěstNV pro sloučené obce

29. prosince 1975 se konalo ustavující plenární zasedání městského národního výboru pro sloučené obce HRANICE, Drahotuše, Slavič, Valšovice, Středolesí a Uhřinová a společného městského národního výboru pro město HRANICE a obec Teplice nad Bečvou.

Po hymnách ČSSR a SSSR, které přednesl dechový orchestr Jednotného klubu pracujících vystoupily studentky hranického gymnázia, které recitovaly verše našich básníků. Při zahájení jednání předseda MěstNV Miloslav Pavelka uvítal poslance ze sloučených obcí, delegaci ONV v čele s místopředsedou ing. D. Havlasem, delegaci MěstV KSČ vedenou členem KV KSČ a místopředsedou MěstV KSČ ing. J. Sumarou, poslankyni FS Marii Čermákovou, poslance Severomoravského KNV a ONV, zástupce organizací KSČ a Národní fronty ze sloučených obcí a další hosty.

V úvodním projevu místopředseda ONV ing. D. Havlas hovořil o důvodech a výsledcích integrace obcí v přerovském okrese a vysvětlil úkoly nových národních výborů. V dalším průběhu jednání na návrh stranické skupiny poslanců, přednesený tajemníkem MěstNV Josefem Šimkem, poslanci schválili dosavadní funkcionáře, členy rady, komise a odbory a jejich vedoucí MěstNV v Hranicích.

Orgány MěstNV byly pak doplněny o poslance ze sloučených obcí: druhou místopředsedkyní MěstNV byla zvolena Štěpánka Hališková, dosud tajemnice MNV v Drahotuších, za členy rady MěstNV byli zvoleni Leopold Němeček a Vlastimil Hilscher z Drahotuše, poslanec ONV Jan Oplatek z Teplíc nad Bečvou, Jan Stržilka ze Slaviče a Jaroslava Paličková z Valšovic.

Do jednotlivých komisí MěstNV byli zařazeni tito poslanci a členové z řad neposlanců ze sloučených obcí:

Komise finanční:
poslanci:

Dagmar Polednová, Zdeněk Polách, Josef Halla z Drahotuše, Jan Hrda, František Zlámala z Teplíc nad Bečvou, Jan Skopal z Valšovic, František Foltýnek, Milada Jakešová ze Slaviče, Oldřich Nováček ze Středolesí, Josef Losert z Uhřinova,

členové z řad neposlanců:

Marie Málková, Stanislav Král, Anna Smejkalová, Ludmila Borková z Drahotuše, Zdeněk Masařík, František Zavadil z Valšovic, Jarmila Gadasová z Teplíc nad Bečvou.

Komise plánovací:
poslanci:

Antonín Vymětalík, Jan Palička z Drahotuše, Pavel Kajnar z Valšovic, ing. Antonín Trousil ze Slaviče, Vojtěch Žákovčik ze Středolesí,
členové z řad neposlanců: Jan Ambrus z Drahotuše.

Komise školská a kulturní:
poslanci:

Jan Bezděk, Zdeněk Tiel z Drahotuše, Josef Koláček ze Slaviče, Josef Beneš ze Soběchleb, Marie Červková a Marie Nováková z Uhřinova,

členové z řad neposlanců: Jaroslav Sedlák, Eva Pírková, Karel Dlesk, Jarmila Machová, Bedřich Štěpán, Oldřich Najker z Drahotuše.

Komise sociální a zdravotní:

poslanci:

Božena Šoborová, Jiřina Pavlíková z Drahotuše, Julie Hanzelková ze Slaviče, Rostislav Orava, Antonín Kočajnar z Valšovic, Anna Kapustová, Marie Pavliščíková ze Středolesí, Ludmila Čihalová z Teplíc nad Bečvou, Miloslav Novák z Uhřinova,

členové z řad neposlanců: Anna Štěpánová, Eva Brožovičová, Marie Okáčová, MUDr. Arnošt Mašek, Božena Jančová z Drahotuše.

Komise ochrany veřejného pořádku:

poslanci:

Luděk Přerovský, František Richter, Ladislav Koutný z Drahotuše, Miroslav Hapala, Alois Vrána z Teplíc nad Bečvou, Bedřich Navrátil z Valšovic, Rostislav Trna, Antonín Horák ze Slaviče, Rostislav Polásek, Karel Pulc ze Středolesí, Emil Dančák, Ladislav Šuta z Uhřinova,

členové z řad neposlanců: Jiřina Prysová, Otakar Keclík, Stanislav Kuchyňka, Arnošt Okáč, Václav Ličman, Ladislav Myška z Drahotuše.

Komise bytová:

poslanci:

Věra Chudáčiková, Rostislav Severa z Drahotuše, Věra Hošáková, Eva Hofmanová, Ludmila Horáková z Teplíc nad Bečvou, Jindřich Pavel z Radikova, členové z řad neposlanců: František Hadaš, Blužej Duda, Vladimír Bělík z Drahotuše.

Komise místního hospodářství, obchodu, cestovního ruchu a dopravy:

poslanci:

Štěpánka Černá z Drahotuše, Anna Frajsová z Teplíc nad Bečvou, Vladimír Červek, Josef Hynčica ze Středolesí, Adolf Horník z Uhřinova,

tajemnice: Marta Gnesová z Drahotuše,

členové z řad neposlanců: Ludmila Jelinková, Libuše Jakešová, Ladislav Málek, Alois Krístek z Drahotuše.

Komise výstavby a územního plánování:

poslanci:

in. Josef Stržilka, Jan Bělánek z Drahotuše, Josef Hradečný, Josef Gadas z Teplíc nad Bečvou, František Dohnal, Jan Lukeš, Drahomír Šuta ze Slaviče, Antonín Buchera, Josef Balhar ze Středolesí, Josef Čagan, Jaroslav Pecha z Valšovic, Oldřich Váňa z Uhřinova,

členové z řad neposlanců: ing. Jiří Pozlovský, ing. Boleslav Dokoupil, Ladislav Bezděk z Drahotuše, Ladislav Brada, Zbyněk Čihal Teplice nad Bečvou, Stanislav Orava, Rostislav Palička, Antonín Král z Valšovic.

Nově byla zřízena komise zemědělská a lesního hospodářství v tomto složení: předseda: Arnošt Wildner z Rybář, tajemník: Ladislav Haša z Drahotuše, členové z řad poslanců: Miloš Pacák, Stanislav Volšan z Drahotuše, Vladimír Král z Valšovic, Zdeněk Machač z Uhřinova, členové z řad neposlanců: František Navrátil, Zdeněk Zlámal, Ladislav Vlček, František Vydržel z Drahotuše.

Výbor lidové kontroly:

byl doplněn o poslance: Josef Kočajnar Valšovice, Blahoslav Machanec, Stanislav Novák Slavič, Augustin Popp, Václav Janda Drahotuše.

Plenární zasedání schválilo dosavadní dvě správní komise a zřídilo *třetí správní komisi* v tomto složení:

předseda: poslanec *Miroslav Kaštyl z Hranic*,
členové z řad poslanců: *Luděk Přerovský, František Richter z Drahotuše*,
členové z řad neposlanců: *Otakar Keclík, Václav Ličman z Drahotuše*.

Po provedené integraci domovních správ Hranice a Potštát plenární zasedání MěstNV schválilo místo dosavadní domovní správy zřízení *Podniku bytového hospodářství Hranice*. Do funkce ředitele nového podniku byl schválen *Ferdinand Adamec*.

Po vyčerpání programu představitelé stranických a státních orgánů odevzdali zasloužilým funkcionářům čestný odznak za mimořádné úsilí při budování okresu. Vyznamenáni byli *Adolf Beneš, Leopold Němeček, Štěpánka Hališková, Josef Kočajnar, Vlad. Červek, Adolf Červek, Jan Oplatek, Jan Hrda, Antonín Lang*.

V závěrečném slovu předseda MěstNV Miloslav Pavelka vyzval poslance a orgány nově ustaveného městského národního výboru, aby v nových podmínkách kvalifikovaně vytvářeli státní správu, společně usilovali o kvalitní vyřizování záležitostí občanů a zároveň uplatňovali celospolečenské zájmy. Jménem MěstV KSČ a MěstV Národní fronty poděkoval všem funkcionářům a občanům města Hranic a sloučených obcí za vykonanou práci a vyslovil přesvědčení, že i v budoucnu se podaří společnou práci dosáhnout dobrých výsledků.

LN

Ve smyslu usnesení ustavujícího plenárního zasedání MěstNV byla ve schůzi rady MěstNV v Hranicích 14. ledna 1976 ustavena *lázeňská komise* jako pracovní komise rady MěstNV. Úkolem lázeňské komise je, aby ve své činnosti řešila na úzké součinnosti s ředitelstvím Čs. státních lázní Teplice nad Bečvou otázky rozvoje lázní a lázeňského statutu.

Složení komise:

předsedkyně: *Štěpánka Hališková, II. místopředsedkyně MěstNV*,
místopředseda: *Jan Oplatek z Teplic nad Bečvou, člen rady MěstNV*,
tajemník: *Jan Sedlařík, pracovník ředitelství Čs. st. lázní Teplice nad Bečvou*,
členové: *Jan Hrda z Hranic, František Zlámala z Teplic nad Bečvou, MUDr. Vlad. Theimer z Teplic nad Bečvou, MUDr. Bohumil Šamánek z Teplic nad Bečvou, Josef Čajka z Černotína, Emil Rek z Hluzova, Dagmar Velechová z Hranic, Břetislav Machač z Hranic, Josef Hradečný z Teplic nad Bečvou*.

Hlavní úkoly kulturně výchovné činnosti v roce 1976

Rok 1976 bude hluboce ovlivněn třemi politicky závažnými událostmi: na jaře se koná XV. sjezd KSČ, v květnu vzpomene 55. výročí založení KSČ, na podzim se připravují volby do zastupitelských orgánů. Všechny tyto události zapůsobí na celý náš veřejný život a tedy nezůstanou bez ohlasu ani v naší kulturně výchovné činnosti. Školská a kulturní komise MěstNV v Hranicích schválila tyto hlavní úkoly kulturně výchovné činnosti v roce 1976:

Kulturní zařízení pomohou při práci agitačních středisek v předsjezdovém období, v popularizaci závěrů XXV. sjezdu KSSS a XV. sjezdu KSČ. Ve spolupráci se závody a organizacemi se zaměří kulturně výchovná práce na zdokonalování socialistické morálky, zveřejňování úspěchů a rozvoje pracovní iniciativy, brigád socialistické práce a na pozitivní ovlivňování pracujících, zvláště mládeže. Dalším úkolem je vytváření příznivé atmosféry pro přípravu voleb do zastupitelských orgánů, přitom bude věnována pozornost mladým občanům, kteří přistoupí poprvé k volbám. Do agitační práce se zapojí co nejvíce dobrovolných pracovníků. Při výchovné práci s mládeží budou kulturní zařízení podporovat všemi prostředky výchovného působení akce vhodné pro využití volného času. Činnost

Sboru pro občanské záležitosti se soustředí na prohlubování světonázorové a ideově výchovné práce. Pozornost bude věnována branné výchově obyvatelstva. Zdravotní výchova se zaměří především na mládež a na boj proti alkoholismu a toxikomanii. Zvýšená pozornost bude také zaměřena na práci mezi obyvatelstvem cikánského původu.

Další úkoly v oblasti kulturně výchovné práce jsou:
prohloubit spolupráci s kulturními zařízeními města a integrovaných obcí, zkvalitnit řídicí, organizátorskou a kontrolní činnost plynoucí z příslušných zákonů a vládních usnesení,
vytvářet podmínky pro sdružování prostředků k rozvíjení materiální základny pro kulturu, modernizovat technické vybavení a využívat nejúčinnější metody a formy kulturně výchovného působení,
v oblasti knihovnictví uskutečnit v průběhu roku změny v organizaci veřejných knihoven v souvislosti s integrací obcí, nadále zkvalitňovat služby oddělení politické literatury,
v oblasti kin se zaměřit na dramaturgickou skladbu představení v návaznosti na významná výročí roku, na propagační činnost při uvádění preferovaných filmů, na zkvalitnění činnosti klubu přátel sovětského filmu,
v oblasti mimoškolního vzdělávání organizovat vzdělávací programy k politicko-historickým tématům spojeným s celospolečenskými úkoly roku 1976, prohloubit koordinační činnost všech organizátorů mimoškolního vzdělávání, pomáhat agitačním střediskům v předsjezdové a předvolební kampani.
Organizátoři zájmové umělecké činnosti zapojí amatérské kolektivy a jednotlivce do kulturních akcí v rámci politických akcí a významných kulturně politických výročí roku, budou dbát o zvyšování estetické úrovně společenské zábavy, uskutečnit plánované výstavy.

Na úseku státní památkové péče bude věnována pozornost památkám revolučního a dělnického hnutí. V květnu se připravuje odhalení pamětní desky na domě, kde byla v roce 1921 založena první organizace KSČ na Hranicku. V rámci jednotného komplexního programu záchrany, obnovy a rekonstrukce nemovitých kulturních památek budou pokračovat opravy hranického zámku.

Na úseku ochrany přírody je třeba prohloubit spolupráci s kroužky ochrany přírody při městském domě pionýrů a mládeže a oddělením ochrany přírody Vlastivědného ústavu, hlavně při ochraně životního a přírodního prostředí. Na úseku muzejnictví bude věnována pozornost kronikářskému aktivu města.

Sbor pro občanské záležitosti prohloubí a zkvalitní kulturně výchovnou činnost i obsahovou přípravu občanských obřadů, slavnostních aktů a bude usilovat o zavádění nových forem socialistických tradic.

Kulturní zařízení a společenské organizace Národní fronty ve městě i v integrovaných obcích budou při sestavování plánů kulturně výchovné činnosti vycházet z těchto hlavních úkolů kulturně výchovné činnosti pro rok 1976.

Jiřina Kameníčková
vedoucí odboru školství a kultury MěstNV v Hranicích

BYTOVÁ VÝSTAVBA V HRANICÍCH V ROCE 1975

V roce 1975 byly v bytové výstavbě v Hranicích dokončeny tyto stavby:

1. Obytný soubor staveb SLAVIA:

při přestavbě třídy 1. máje bylo v roce 1975 dáno do užívání celkem 212 bytů:

v *Jaselské ulici*, tři osmipodlažní bloky ve státní výstavbě:

I/C — č. p. 1611 — 40 bytů v červnu 1975,

I/B — č. p. 1612 — 40 bytů v srpnu 1975,

I/A — č. p. 1613 — 40 bytů v srpnu 1975,
ve třídě 1. máje:
dva čtyřpodlažní bloky v podnikové výstavbě:
II/E, F č. p. 1615, 1616 — 17 bytů v říjnu 1975,
II/G, H, J — č. p. 1617, 1618, 1619 — 35 bytů v říjnu 1975,
jeden osmipodlažní blok v družstevní výstavbě:
IV/J — č. p. 1620 — 40 bytů v prosinci 1975.

II. Družstevní výstavba:

Stavební bytové družstvo Hranice, samospráva pracovníků n. p. Karnola, dokončilo obytný dům s 6 byty č. p. 1641 v Kollárově ulici v prosinci 1975.

III. Podnikové byty:

Stavebními úpravami bylo v provozní budově n. p. Dopravní stavby [vedle podnikového ředitelství n. p. Severomoravské cihelny] ve Zborovské ulici získáno v lednu 1975 11 bytů.

IV. Rodinné domky:

V roce 1975 bylo v Hranicích kolaudováno 25 novostaveb rodinných domků s 37 byty:

na Sklenném kopci č. p. 1591, 1595, 1605, 1607, 1608, 1609, 1610, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637,

Pod Hůrkou č. p. 660,

V Jungmannově ulici č. p. 1553,

ve Hviezdoslavově ulici č. p. 1598,

ve Zborovské ulici č. p. 1603, 1604,

ve Skalní ulici č. p. 1606,

v Potštátské ulici č. p. 1626,

v Partyzánské ulici č. p. 1627,

Pod Bílým kamenem č. p. 1628.

Mimo to ve čtyřech přístavbách rodinných domků byly získány další čtyři byty. Celkový přírůstek v rodinných domech činil tedy 41 bytů.

Demolice objektů:

Pro uvolnění staveniště pro novou bytovou výstavbu obytného souboru Slavia ve třídě 1. máje byly v období 1973 — 1975 provedeny demolice těchto objektů:

Pro první etapu:

ve třídě 1. máje demolováno celkem deset objektů:

č. p. 329, 330, 331, 332, 333, 336 337, 338, 399, 566

Pro druhou etapu:

jež byla zahájena ve IV. čtvrtletí 1975, byly demolovány tyto objekty:

ve třídě 1. máje: č. p. 320, 321, 322, 323, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 402, 573, 626,

V Rezkově ulici: č. p. 284, 657, 659, 660, 698, 726, 766

ve Šmeralově ulici: č. p. 750, 819.

Pro potřeby stavby, pro vybudování zařízení staveniště byly také demolovány objekty č. p. 355, 356 a 347, které už ležely v prostoru III. etapy výstavby.

V asanované oblasti byly odstraněny také některé provozovny obchodu, služeb a výroby:

Semenářský státní statek Lipník nad Bečvou, farma Hranice v č. p. 322, 333 a 566,

holičství a kadeřnictví Komunálních služeb města Hranic v č. p. 331,

restaurace Slovan Raj (dříve Slimáček) v č. p. 336,

areál jednotného zemědělského družstva v č. p. 340,

prodejna potravin n. p. Potraviny v č. p. 342,

pekárna n. p. Severomoravské pekárny Ostrava v č. p. 342,

areál podniku Sběrné suroviny v Rezkově ulici,

opravna a výrobná hudebních nástrojů Komunálních služeb města Hranic v č. p. 321,
sklady n.p. SIGMA (býv. Halenčákův hostinec) v č. p. 320.

Podle údajů L. Hajdukové z odboru výstavby MěstNV připravil LN.

DVĚ UDÁLOSTI ZE ŽIVOTA HRANICKÉHO DĚLNICTVA PŘED 70 LETY

POŽÁR U FIRMY HELLER V HRANICÍCH 1905

Před sedmdesáti lety v roce 1905 měli dělníci tehdejší továrny na sukna firmy „Hellera vdova & syn“ (nynější Karnola) v Hranicích smutné vánoce a málo nadějný vstup do nového roku. Dne 13. prosince 1905 vypukl večer po odchodu dělníků z neznámých příčin v objektu rozsáhlý požár, takže v několika minutách stál velký sál tkalcovny v plamenech. Záhy se oheň rozšířil do všech dílen v přízemí a ve všech třech patrech.

Hranický týdeník „Hlasy z Pobečví“ (č. 50 z 16. prosince 1905) referoval mimo jiné o průběhu neštěstí takto: „Na místo požáru dostavili se ihned po hlášení požáru místní hasiči... Zanedlouho dostavily se hasičský sbor městský a z vojenských útavů, dále z Drahotuš, Zbrašova, Černočina, Hluzova, Lipníka, Velké, Rakova, Milenova, Klokočí a Opatovic... Požární hotovost zdejšího zeměbranec-kého praporu a jízdné školy kadetní rovněž dostavila se ihned... k omezení katastrofy přispěli vojáci co nejvydatněji, pracující neúnavně při střídačkách a všude, kde potřeba kázala. Poněvadž vítr obrovským požárem zvětšený táhl na město, bylo nebezpečí ohromné. Hořící kusy dřev a velké chuchvalce vlny létaly vzduchem, zapadaly na střechy domů... Náměstí hranické pokryto bylo popelem a doutnajícími škváry. Téměř všechny střechy, zvláště šindelem a lepenkou kryté, byly obsazeny a polévány... Požár v továrně trval až k ránu, kdy všechny látky hořlavé byly zničeny a zůstaly trčeti k nebi pouze ohromné, černé stěny“.

Veškeré zařízení v tkalcovnách, přádelnách, apretuře, valše a strojně bylo zničeno. Zachována zůstala jen přední administrativní a obytná budova. Škoda požárem způsobená byla odhadnuta na částku více než milión tehdejších korun, byla však kryta pojištěním, takže majiteli byla poskytnuta náhrada. Nejvíce postiženo bylo však dělnictvo továrny. Přes dvě stě lidí zůstalo bez práce doslovně na dlahbě právě v době před závěrem roku, protože v továrně se nepracovalo. Přitom tehdejší Hellerova továrna zaměstnávala z velké části ženy, mezi zaměstnanci bylo asi 60 procent starých lidí a invalidů, kteří prováděli různé pomocné práce, třídili materiál, obstarávali sušení apod. a po požáru zůstali bez prostředků.

Jedinou pomocnou akcí uspořádala městská rada v Hranicích. V čele se starostou dr. Fr. Šromotou se hned druhý den po požáru usnesla poskytnout nezaměstnaným dělníkům z městských prostředků podporu, jež byla vyplacena na Štědrý den. Zároveň vydala také výzvu k hranické veřejnosti k uspořádání veřejné sbírky pro postižené. Rakouská vláda na žádost starosty města dr. Fr. Šromoty a na interpelace moravských poslanců o poskytnutí pomoci dělnictvu odpověděla, že zařídí své rozhodnutí až podle toho, jak dopadne úřední vyšetření celého případu, takže z této strany dělnictvo v nejtěžších dnech žádné pomoci se nedočkalo.

STÁVKA V TOVÁRNĚ RAK & HOBZA V HRANICÍCH 1906

V roce 1904 byla v Hranicích založena nová továrna s honosným názvem „PRVNÍ ČESKÁ SPECIÁLNÍ TOVÁRNA PRACÍCH STROJŮ A PŘÍSTROJŮ RAK & HOBZA“. Zakladatelem závodu byl Josef Rak, který se zabýval delší dobu prode-

jem praček. Brzy vystihl, že je to obor, v němž domácí výroba je dosud málo zastoupena. Přibral za společníka ing. Vladimíra Hobzu, strojího inženýra a spolu vytvořili jmenovanou firmu, jež zahájila výrobu v roce 1904 se čtyřmi zaměstnanci. Během krátké doby se výroba rozrostla tak, že v roce 1905 už v továrně bylo zaměstnáno 80 dělníků v dílně strojnické, soustružnické, bednářské, stolařské a natěračské. Mimo to pracovalo pro firmu ještě několik menších živnostníků v Hranicích. V dílnách byly na tehdejší dobu také moderní obráběcí stroje, poháněné parním strojem o výkonu 15 HP. Dílny byly umístěny v Čaputově (nynější Komenského) ulici.

Ve výrobním programu byly na prvním místě patentní prací stroje značky IDEAL, jejichž výroba v roce 1905 činila 2.500 kusů, dále ždímačky pro pohon ruční, strojní a elektrický, mechanické mandly, vybavení pro parní prádelny, suširny, desinfekční aparáty pro ústavy městské, školní, pensionáty, nemocnice, hotely, žehlicí stroje, škrobicí stroje a přístroje pro prádelny. Jako specialita se uváděla vlastní výroba ždímaček pro horkou a studenou vodu jako jediná česká výroba v celém tehdejší Rakousku-Uhersku. Výrobky se prodávaly nejen v Rakousku-Uhersku, ale i do ciziny, např. do Ruska, Rumunska, do států jihoslovanských, do Egypta a jinde.

Jak z uvedeného zřejmo, zaměstnávala tato továrna především kvalifikované dělníky, jejichž mzdy zvláště v počátečním období rozvoje závodu byly příznivější než v jiných hranických továrnách. A přesto i v tomto podniku došlo před sedmdesátí lety ke stávce. V pondělí 29. ledna 1906 zastavili dělníci stolařského oddělení práci. Po dvou dnech marného vyjednávání vstoupilo do stávky i dělnictvo z dílny bednářské a z dílen strojnických. Jako důvod stávky se uvádí, že firma se nechtěla zavázat, že zabezpečí práci po dobu tří měsíců pro všechny dělníky a vymínila si, že do čtyř týdnů propustí dva mladé zaměstnance pro údajnou neschopnost. Patrně však šlo i o otázky mzdové. Po rozšíření stávky na všechno osazenstvo továrny rozhodlo vedení firmy všechny stávkující propustit. O dohodu mezi stávkujícími a vedením továrny se marně pokoušel komisař okresního hejtmanství z Hranic. Firmě však zřejmě záleželo na brzkém zahájení další práce, proto přijel do Hranic komisař c. k. inspektorátu z Přerova. Teprve po půldenním vyjednávání se mu podařilo přemluvit dělnictvo k návratu do práce. Po týdenní stávce od 5. února 1906 byli propuštěni dělníci znovu přijati a výroba opět zahájena. Stávku nutno chápat jako projev solidarity dělnictva, jež se domáhalo trvalého zaměstnání pro všechno osazenstvo a bránilo se proti projevům libovůle ze strany vedení závodu.

L. Novotný

HRANICE V LITERATUŘE

65 let básníka dětí Oldřicha Syrovátky

Mnoha dětským čtenářům je jistě znám spisovatel a básník *Oldřich Syrovátka*, jehož jméno je uvedeno na řadě oblíbených knih pohádek a vyprávění. Méně už je známo, že Oldřich Syrovátka, který se dožívá v tomto měsíci 65 let, se narodil 21. února 1911 v *Hranicích*. Rodina se brzy odstěhovala do Ostravy a po deseti letech se usadila v Brně, kde také Oldřich Syrovátka dokončil středněškolská studia. Už v té době uveřejňoval v moravských novinách první verše, kurzívy a fejetony a spolupracoval s rozhlasem. V roce 1937 vyšla jeho první rozsáhlejší báseň *MAŠKARÁDA*, o rok později vydal zdařilou moderní pohádkovou knihu *Obr Dooblak strážníkem a jiné pohádky*. Na jeho umělecký růst i na jeho názorové zrání měli vliv brněnští spisovatelé Jiří Mahen, Vítězslav Nezval, J. V. Plzeň, V. K. Jeřábek. Pokrokové smýšlení přivedlo Oldřicha Syrovátku za druhé světové války do řad ilegálního odbojového hnutí. Pět let strávil v kon-

centračních táborech ve Vroclavi, v Osvětimi a v Buchenwaldě. Po osvobození se hned zapojil do nového života a stal se redaktorem brněnského deníku *Rovnost*. Znovu se však vrátil k tvorbě pro děti. Výsledkem jeho úsilí bylo v roce 1949 převyprávění La Fontainových bajek pod názvem *„Bajky pro caparty“*, jež znovu vyšly pod názvem *„Bajky dětem“* v roce 1955 s ilustracemi J. Trnky a naposled v roce 1968. V roce 1950 sestavil z dětských vzpomínek a kreseb vyprávění *„Jak nás osvobodila Rudá armáda“*.

Od roku 1950 žije Oldřich Syrovátka v Praze. Pracoval jako redaktor Nakladatelství dětské knihy a později jako šéfredaktor časopisu o dětské literární tvorbě *Zlatý máj*. V tisku uveřejňuje své články i verše a recenze o nových knihách pro děti. Výsledkem jeho vlastní spisovatelské činnosti z té doby je lepopořadí *„Poďte, děti do cirkusu“* z roku 1953, [jež znovu vyšlo v roce 1970], které verši a obrázky zavádí mladé čtenáře do prostředí cirkusových atrakcí. K dalším jeho knížkám z té doby patří vyprávění *„Od země až nad oblaka“*. Velmi úspěšná byla jeho knížka veršů *„Zatím co ty spíš“* z roku 1955, která vypravuje malým čtenářům v citlivých verších o práci dospělých. Dvakrát už také vyšly (v roce 1956 a 1972) veršičky s obrázky pro nejmenší o zábavách a zaměstnáních dětí ve školce pod názvem *„Co děláme ve školce“*. Z roku 1956 pochází i další knížka veršů *„Padej, padej deštičku“*. O oblíbené knížky *„Zatoulané písmenko“*, která přináší zábavné příhody písmenka „M“, jež v touze po dobrodružství opustilo své místo v nápise mlékárny a vyvolalo mnoho zmatků, svědčí, že už také vyšla dvakrát v roce 1961 a 1972. V roce 1961 uspořádal Oldřich Syrovátka magazín *„Lidé, věci, dobrodružství“*. *„Duhový svět“* z roku 1964 učí děti novému pohledu na svět, na lidi, zvířata, věci a jevy. V roce 1965 připravil *„Magazín veselých dětí“* jako pestrý výběr povídek, veršů, kreslených vtipů, fotografií a obrázků. *„Vteřiny strachu“* z roku 1968 přináší zase napínavá vyprávění s různou tematikou. Jeho obsáhlé dílo doplňují z poslední doby dvě knihy pohádek: Převážně veselá vyprávění jsou obsažena v knize *„Pohádky z duhové zahrádky“* z roku 1972, zatímco *„Veselé pohádky z rukávu, aneb jak Honzík změnil až se proměnil“* [z roku 1974] vyprávějí o šestiletém Honzíkovi, který si ve své fantazii oživuje věci a hračky kolem sebe v postavy pohádkových výjevů.

Pohádky a verše Oldřicha Syrovátky znají i malí čtenáři v cizině, například v Jugoslávii, v Polsku, v Maďarsku. Mnohé jeho verše zhudebnili také naši skladatelé.

Rozsah díla Oldřicha Syrovátky, v němž stále přibývají nové knihy, ukazují jeho stálou tvůrčí aktivitu. Četná nová vydání svědčí o stále oblíbenosti jeho pohádek, vyprávění a veršů u dětí i u jejich rodičů. Oldřich Syrovátka rozumí dětem, promlouvá k nim prostým, metodickým hlasem, který mají děti rády.

Přejeme našemu hranickému rodákovi, aby i nadále v plné tvůrčí aktivitě přinášel dětem radost i zábavu.

L. Novotný

Z GALERIE HRANICKÝCH VÝTVARNÍKŮ 19. STOLETÍ

PhDr. Bohumír Indra:

Hranický malíř portrétů Matyáš Navrátil (1758–1835)

V městském muzeu v Hranicích je v galerii obrazů vystaven kromě jiných obrazů též *portrét hranické měšťanky Anny Kleinové* v městském kroji, označený jako *dílo neznámého malíře M. N.* Je to olejomalba na plátně větších rozměrů. Opatřená na zadní straně původním německým nápisem, provedeným černou barvou „Anna Klein, geboren 1753, gemahlt von M. N. 1822“. Autorem obraza je Matyáš Navrátil, učitel hranické normální školy a malíř portrétů, jak se sám

vždy podepisoval, který byl v první čtvrtině 19. století v Hranicích velmi činný jako portrétista. Podle starého katalogu městského muzea darovala tento obraz č. 295 muzeu slečna Marie Krausová spolu s druhým obrazem svého otce č. 296, který však neznám a nevím, je-li v muzeu dosud dochován. Patrně šlo rovněž o portrét, provedený Navrátillem. Slečna Krausová, [narozená 1906], jediná dědička majetného měšťana a soustružníka Jana Krause, majitele domu č. p. 50 (věnovaného jí na tzv. Jánský azyl), patřila v prvních letech po založení městského muzea v Hranicích roku 1905 k předním jeho příznivcům a darovala muzeu mnoho předmětů, součástí městského kroje, hranické majoliky aj. Spolu s manželkou tehdejšího starosty města Dr. Františka Šromoty, Amálií Šromotovou, má velké zásluhy o záchranu a uchování mnoha hmotných památek práce a života hranických obyvatel z 18. a 19. století. Obraz Anny Kleinové se dostal do rodiny Krausovy při licitaci domu č. p. 50, patřícího dříve jejímu manželovi Janu Kleinovi, který koupil roku 1835 Jan Kraus. Snad jsou v depositáři muzea uloženy i další Navrátilovy obrazy, neboť jich vytvořil několik set. Většina portrétů, jež Navrátil namaloval, se však nedochovala, protože po smrti zobrazených pozbyly účel, pro který byly vytvořeny, byly odstraňovány z bytů a zničeny.

Matyáš Navrátil přišel do Hranic roku 1791 jako učitel ze školy v Krasně u Val. Meziříčí. Ustanovovací dekret *učitele 1. třídy městské školy v Hranicích* vydal mu v zastoupení hranické vrchnosti — patrona fary a školy hranický vrchní Eder po teoretické a praktické zkoušce, provedené školským komisařem krajského úřadu v Hranicích. Navrátil měl tehdy již 33 let a byl ženat s Marianou, dcerou meziříčského měšťana Jana Šertka. Oženil se s ní roku 1789 ve Val. Meziříčí, kde bydlel, tehdy však nebyl ještě učitelem. Domnívám se, že se vyučil původně malířství u některého z profesionálních měšťanských malířů měst severovýchodní Moravy a teprve později přešel pro nejisté výděly za pomoci svého otce, rektora meziříčské školy, k učitelství. Navštěďovalo by tomu i to, že se důsledně podepisoval *Portrait-Mahler* (malíř portrétů), jako jiní tehdejší měšťanskí malíři portrétů, kteří neabsolvovali malířskou akademii. Malířství ani při učitelském povolání nezanechal.

Pocházel ze staré kantorské rodiny a nadání malířské zdědil po otci, který byl malíř-samouk a chtěl, aby syn se stal měšťanským malířem. *František Navrátil otec Matyášův*, byl od roku 1767 až do své smrti roku 1802 *rektorem školy a kůru ve Val. Meziříčí*. Byl dobrým malířem romantických horských krajin, hlavně však proslul jako hudebník a *vyňikající skladatel chrámových mší, litanií a ofertorií*, jež byly provozovány i dlouho později na venkovských kůrech na Moravě a pro svou harmonii a melodičnost pronikly až do Vídně. Syn Matyáš byl sice také dobrý hudebník, ale hlavní zájem měl vždy o malířství. Když se roku 1805 ucházel o uhradněné místo rektora školy a kostelního kůru v Hranicích, neopomenul připomenout v žádosti, že byl jako rektorské dítě od mládí vychován při hudebním kůru svého otce, takže má všechny hudební znalosti i praxi pro dirigování kůru. Starý jeho otec měl mnoho zájmů a řadu dětí. Zemřel ve věku 70 let, když se ještě 3 léta předtím po smrti manželky Konstancie znovu oženil s Johanou, dcerou krásenského hrnčíře Františka Smetany. Holešovský rodák, sám malíř portrétů a pozdější profesor kreslení a stavitelství na universitě v Krakově a ve Lvově Ignác Chambrez, který popsal a zhodnotil výtvarný život Moravy a Slezska na počtku 19. století, zmiňuje se i o *malířském díle meziříčského rektora Navrátila*, kterého vysoce oceňuje jako hudebníka a skladatele. Chválí i jeho obrazy krajin, které viděl, pro jejich pravdivost a působivost, také obrazy svatých, které namaloval, hodnotí jako výstižné a oduševnělé. Podle jiných údajů pocházel od něho i hlavní oltářní obraz Nanebevzetí Panny Marie ve farním kostele ve Valašském Meziříčí, který byl později nahrazen jiným obrazem. Bude však nutné ještě zvážit, nejde-li tu o záměnu otce se synem Matyášem Navrátillem, který jako portrétista se zabýval také malbou kostelních obrazů.

Hranická normální škola, nově postavená u městské fary na místě zbořeného bývalého farního kostela, byla v té době *trojtřídní*. Rektorem školy a současně organistou byl po dlouhá léta Benedikt Keller, kterého Josef H. A. Gallaš vzpomíná jako vynikajícího učitele i hudebníka. Když Keller roku 1805 zemřel, stal se jeho nástupcem a rektorem kůru starý učitel Jan Řehula, syn bývalého rektora hranické školy Šebestiána Řehuly. Místo organisty bylo uděleno třetímu učiteli Edmundu Sváčkovi, který vyučoval němčině ve všech třídách. Rektor Řehula zemřel však již příštího roku. Jeho nástupcem se však nestal služebně nejstarší učitel školy Navrátil, jak bylo zvykem, který se o místo ucházel, ale cizí učitel Karel Jiříček z hukvaldského panství. Proti Navrátilovi byly vzneseny námitky, že se občas opíjí, je nedbalý ve škole a není příkladným vzorem pro školní mládež. Opilstvím trpěl koncem života i Navrátilův otec, rektor meziříčské školy a hudebník František Navrátil. I Gallaš zaznamenal o Matyášovi Navrátilovi, že *více maloval a portrétoval, a proto měl ve škole pomocníka*, s nímž se rozdělil o vyučování. Roztrpčení mezi Navrátillem, jehož se zastal farář, a městskou radou hranickou, na jejíž stranu se pak postavil lipenský děkan jako školní inspektor, se stále stupňovalo a vedlo roku 1821 přednostenský úřad města k podání žádosti o *suspendování Navrátila z učitelského místa* pro nedůstojný život učitele a zanedbávání vyučování. Navrátil byl roku 1822 olomouckou konsistoří skutečně suspendován. Marné byly jeho žádosti o nařízení nestranné komise a rekursy k zemskému guberniu. Olomoucká konsistoř, která dala souhlas k suspenzi do vyšetření obvinění, uváděla roku 1823 po Navrátilově *propuštění ze školních služeb*, že neshledala jeho provinění takového rázu, aby byl ze služeb propuštěn. Bylo však již pozdě, gubernium potvrdilo již rozhodnutí o Navrátilově propuštění, vymáhané představenským úřadem města. Učitelé nedostávali v té době žádnou penzi, učili proto až do konce života. Aby Navrátil, tehdy 65letý měl alespoň minimum na živobytí, vymohli mu hranický farář spolu s lipenským děkanem *nepatrnou penzi ze školského fondu*, která mu byla vyměřena částkou 150 zlatých ročně. Musel však vyklidit bezplatný byt ve škole, který dosud s ženou obýval, a ztratil i nárok na naturální dřevo na otop. Musel se nastěhovat do podnájmu, na jehož zaplacení a otop připadla značná část jeho penze.

Ve vyšetřovací zprávě o zanedbávání vyučování je uvedeno, že se Navrátil věnuje více malbě než vyučování, což potvrzuje i svědectví Gallašova. Je nepochybné, že Navrátil maloval již od svého příchodu do Hranic roku 1791 a *za dobu 35 let svého působení vytvořil nesčetné portréty hranických měšťanů a měšťanek i uenkovské honorace*, neboť v Hranicích nebylo v té době jiného měšťanského malíře — portrétisty. Gallaš, který začal kdysi také jako malíř než si zvolil lékařství za povolání, po oslepnutí, penzionování a návratu do Hranic se věnoval více literatuře a později historii města. Maloval též drobné kresby, později prováděl i malbu pokojů, portrétní malbu nepěstoval. Navrátil kromě portrétů, jež byly jeho hlavním oborem, maloval *také kostelní obrazy*, z nichž některé snad budou ještě zjištěny. Zpráv o malířském díle Navrátilově máme zatím málo. Když roku 1814 byly v Hranicích konány velké slavnosti 50 let od dostavění farního kostela a měšťan Jan Blažek věnoval 1.000 zlatých na úplné dokončení obou zadních oltářů a obnovení kostela, byl z Rajhradu vyžádán k slavnostem do Hranic i obraz zakladatele města Jurika z galerie rajhradských prelátů. Kopii Jurikova portrétu s původním latinským nápisem obrazu provedl na žádost faráře učitel Navrátil. Tato *kopie Jurikova obrazu s českým a německým nápisem na zadní straně obrazu o přenesení originálu z Rajhradu do Hranic a provedení kopie Matyášem Navrátillem* je umístěna podnes na hranické faře na schodišti. Že Navrátil maloval kromě portrétů žijících osob také obrazy svatých, dokládá nám zpráva z roku 1824. Když byla toho roku obnovována kaple sv. Antonína, zrušená r. 1786 a křížová cesta u kostelíčka v Hranicích, daroval Navrátil jeden obraz, další obrazy do kapliček daroval Josef Gallaš. V seznamu

dárců je výslovně zapsáno: „*pan Navrátil obětuje jeden obraz své vlastní ruky*“. Také v pozůstalosti Navrátilově byl inventován jeden obraz Marie Pomocné, nepochybně jeho vlastní dílo ze starší doby.

Život bývalého učitele, malíře Matyáše Navrátila a jeho ženy byl po propuštění ze školní služby velice těžký. Penze z milosti, převedená při měnové reformě na 60 zlatých konv. měny ročně nestačila na nájemné, topivo a živobytí, proto vypomáhala jeho žena posluhou a ručními pracemi. Také Navrátil si přivydělával malbou obrazů, zákazníků však ubylo. Brzy nato *byl stížen mrtvicí* na levé půli těla a na jazyku, takže byl odkázán zcela na pomoc své ženy. Ta podala roku 1831 jménem svého 73letého muže písemnou prosbu knížeti Dietrichštejnovi, majiteli hranického panství a patronu školy o pomoc. Odvolávala se na 32letou službu manželovu na škole v Hranicích, že sama již nemůže pracovat jako dřívě a nestačí uživit sebe a bezmocného manžela. Hranický vrchní potvrdil, že oba manželé žijí ve skutečné bídě, kníže však žádost zamítl, že Navrátil nebyl vrchnostenským zaměstnancem. Doporučil pouze vrchnímu, aby *vymohl pro něho u města vyplácení denní almužny 3 krejcarů na živobytí z chudinského fondu*. Brzy nato zemřela roku 1833 manželka Navrátilova Marie, ve věku 70 let a o dva roky po ní dne 22. *prosince 1835 i Matyáš Navrátil ve věku 77 let*, hofer, bezdětný vdovec a bývalý učitel dětí, jak uvádí matriční zápis. Bydlel tehdy v domě č. p. 105 (dnešní ulice Zápotockého), u měšťana Tomáše Stahaly. Celá jeho pozůstalost, šatstvo, nádobí a jiné (v tom i obraz Marie Pomocné bez skla, odhadnutý na 20 krejcarů), byla oceněna na 17 zlatých 38 krejcarů, které nestačily na zaplacení ranhojiče Jelce a úhradu pohřebních výloh. Jím odešla z života města svérázná osobnost z konce 18. a počátku 19. století, předčasně vyřazená z života, zahorklá a zlomena hanlivým propuštěním ze školních služeb, jež Navrátil do konce života pocítoval jako velkou křivdu. Smrt byla pro něho vysvobozením z bezmocného živoření posledních let života.

V řadě hranických výtvarných umělců zaujímá Matyáš Navrátil jako malíř portrétů po celou první čtvrtinu 19. století výlučné postavení. Jeho obrazy prokazují lepší průměr portrétní malby měšťanských malířů našich měst té doby. Byly součástí domácnosti mnoha hranických rodin i okolních míst a jsou dnes dokladem výtvarného citění svých objednavatelů a majitelů a úrovně měšťanské portrétní malby moravských měst na počátku 19. století.

Prameny a literatura:

Matriky města Hranic a Val. Meziříčí, Státní archiv v Opavě.
Gruntovní knihy města Hranic, Státní archiv Opava, pracoviště Janovice.
Velkostatek Hranice — ustanovování učitelů městské školy, Státní archiv Opava, pracoviště v Janovicích u Rýmařova.
Přírůstkový katalog městského muzea v Hranicích, zal. 1905, Muzeum Hranice.
Ignác Chambrez, Schriften der hist. statist. Section, sv. IX (1856), str. 391.

Z ČINNOSTI HRANICKÝCH TURISTŮ

Turistický odbor TJ SIGMA HRANICE v roce 1975

Turistický odbor TJ SIGMA HRANICE měl koncem roku 1975 celkem 206 členů, z nichž bylo 45 členů TOM — turistického oddílu mládeže. Znamená to, že se členská základna za uplynulých pět let zdvojnásobila a že nyní je turistický odbor druhým nejpočetnějším oddílem tělovýchovné jednoty. Po šestiletém úsilí se stal nositelem nejvyššího čestného titulu „Vzorný oddíl ČSTV I. stupně“.

V roce 1975 hraničtí turisté *uspořádali 88 vlastních akcí různého stupně obtížnosti, zajistili vedení čtyř podnikových zájezdů a zúčastnili se 23 akcí okresního,*

krajského a celostátního významu. Na těchto akcích *ušli pěšky nebo ujeli na lyžích celkem 26.254 kilometrů.* Většina akcí byla motivována oslavami 30. výročí osvobození a Československou spartakiádou 1975. Mezi nejvýznamnější akce patřil v únoru 1975 spartakiádní přechod Hostýnských vrchů partyzánskými stezkami a účast na celostátním zimním turistickém srazu Čs. spartakiády v Sabínově-Lipovicích, při němž při výstupu na Čergovské pohoří pozorovali účastníci panoráma Vysokých Tater, Slovenských Beskyd, Vihorlatu, Slanských vrchů a Šarišské pahorkatiny. Spartakiádního zahájení akce 100 jarních kilometrů na Helfštýně se 29. března zúčastnilo 39 členů. V květnu se uskutečnil třídenní zájezd do prostoru Vranovské přehrady po stopách postupu Sovětské armády. Pro okrskovou spartakiádu v Hranicích 24. května zajistil odbor geodetické zaměření značek pro cvičence a šatnovou službu.

V drsných podmínkách vystoupilo 40 členů na Velký Choč a Malý Rozsutec a obdivovalo nádhernou horskou květenu. Na XXII. srazu turistů SNP v Rozbežích v Malých Karpatech ušel každý účastník 182 kilometrů za šest dnů a splnil podmínky II. výkonnostní třídy pěší turistiky. Největší sportovní výkon podala desetičlenná skupina vysokohorských turistů, mezi nimiž byly i dvě ženy, když začátkem srpna přešla Cestou hrdinů SNP hlavní hřeben Nízkých Tater z Donoval přes Chopok, Ďumbier, Čertovici, Velkou Vápennou a Královu holi do Švermova za tři dny, což představuje v propočtu 152 kilometrů s noclehy v polních podmínkách.

Srpnový šestidenní zájezd do Jizerských a Lužických hor patřil k těm, na které se vzpomíná po celý život. Za nádherného počasí přešlo třicet turistů Jizerské hory od Bukovce přes Smědavu na nejvyšší vrchol Smrk a odtud do lázní Libverda, přes romantický Sloupský vodopád, Ptačí kupy, Holubník, na rozhlednu na Královce a až do Liberce. Dále pokračovali přes Ještěd, Větrník, Hvozd, Ledovou jeskyni až do Svoru. Celkem ušli 132 kilometrů a splnili podmínky III. a II. výkonnostní třídy. Na celostátním srazu vysokohorských turistů slezlo sedm členů řadu tatranských vrcholů vysokých přes 2.400 metrů, např. Slavkovský štít, Velký kolový štít, Spišský štít aj. V září se zúčastnili čtyři členové III. ročníku přechodu Jeseníků loveckými chodníky a 19 členů srazu turistů Severomoravského kraje na Morávce.

Odbor má 24 cvičitelů III. a II. třídy, jednoho cvičitele vysokohorské turistiky II. třídy a 16 rozhodčích III. třídy. Ve výkonnostní turistice má odbor 37 nositelů III. výkonnostní třídy a bronzových odznaků. Turista ČSR, šest členů je nositeli odznaku stříbrného. Na výroční členské schůzi převzalo 22 členů bronzové výkonnostní odznaky pěší turistiky. Šest značkářů splnilo celoroční úkol a obnovilo 32 kilometrů značkových cest. Nejlepším turistou byl vyhlášen *Jan Peška*, který ušel nejvíce kilometrů v rámci akcí odboru, přešel jako nejstarší účastník hřeben Nízkých Tater a vede vzorně vandrovnickou knížku a evidenci všech členů. Nejlepší cvičitelkou byla vyhlášena *učitelka Jaroslava Menyhardová*, vedoucí TOM. Členové odboru odpracovali 605 brigádnických hodin, z toho 123 hodin při obnově sokolovny.

Vysoko je nutno ocenit činnost turistických oddílů mládeže. Dívčino pod vedením J. Menyhardové a chlapeckého, který vede M. Vnicker. Mladí turisté ušli společně 2.650 kilometrů, zúčastnili se zimního spartakiádního srazu na Rusavě, 14. dubna nesli spartakiádní štafetu Dukla — Praha z hranické radnice ke splavu na Bečvě, odkud ji vodáci odvezli do Přerova. Při zahájení 100 jarních kilometrů na Děvině šli „*Pochod díky Děvin — Slavín*“, zúčastnili se spartakiádního srazu na koupališti Děžán v Praze, podíleli se na srazu mladých turistů Severomoravského kraje na Morávce aj. V okrskovém přeboru závodu turistické zdatnosti mládeže obsadili tři první a tři druhá místa, v krajském přeboru obsadili po jednom druhém a třetím místě a získali dvě výkonnostní třídy mládeže II. třídy a 12 výkonnostních tříd mládeže III. třídy. Vyvrcholením celoroční činnosti byl čtrnáctidenní putovní tábor na Šumavě. Mladí se mohou pochlubit i brigádnickou

činností: 40 hodin odpracovali při úpravě klubovny, 170 hodin při sklizení brambor v JZD Skalička, 39 hodin na úpravě zahrady v městském domě pionýrů a mládeže, 12 hodin při skládání uhlí nemocné ženě, do sběru odevzdali 982 kg starého papíru, 200 kg železného šrotu, 300 kg kaštanů pro lesní zvěř.

Pro rok 1976 si stanovili hraničtí turisté úkol zvýšit členskou základnu na 215 členů, ustavit oddíl vysokohorské turistiky a oddíl cykloturistiky. Vyskolil dalších pět cvičitelů, zajistil nejméně pět přednášek s promítáním diapozitivů ze zemí našich přátel a s turistickou tematikou. Odpracují sto hodin na dokončení opravných prací na sokolovně, získají pět výkonnostních tříd II. třídy a nejméně pět výkonnostních tříd III. třídy v lyžování. Hlavní akcí odboru bude osmidenňí zájezd do Krušných hor, plánovaný na srpen. Členové TOM se zúčastní X. mezinárodního turistického srazu přátelství ve Varšavě. Hraničtí turisté chtějí v letošním roce dále poznávat krásy Beskyd, Javorníků, Nízkého Jeseníku, Hostýnských vrchů i po neznáčkovaných cestách.

Ing. J. Kopecký

Turista Rudolf Doležal šedesátníkem

Nikdo by tomuto vždy veselému, optimistickému střednímu zdravotnickému pracovníkovi, který při svém povolání na chirurgii hraničské nemocnice vidí hodně lidského utrpení, nehádal šedesát let, jichž se dožívá 17. února 1976. Rudolf Doležal je zářným příkladem toho, co znamená pravidelný každotýdenní aktivní pohyb ve volné přírodě pro zdraví člověka. Mezi turisty je znám pod jménem „čůtora“, které mu dali kdysi jeho kamarádi podle polní lahve, kterou nosil na každou turu a pro kterou, když ji ztratil, dlouho v legraci truchlil se slovy „Kde je má čůtora!“.

Je členem turistiky od roku 1947. Stal se hned značkařem a za téměř třicet let vyznačil stovky kolimetrů turistických cest. Od roku 1955, tedy dvacet let, je cvičitelem turistiky II. třídy a vedl desítky túr do svých oblíbených Oderských a Helfštýnských vrchů, do Hostýnských hor a jinde. Jako rozhodčí III. třídy od roku 1954 se zúčastnil mnoha závodů orientačního běhu a závodů turistické zdatnosti mládeže. Všechnu tuto činnost konal bez nároků na odměnu, protože má turistiku rád.

Do dalších tisícovek kilometrů pěší i lyžařské turistiky pevné zdraví a uchování dobré nálady, tak důležité v životě přejí

turisté TJ SIGMA Hranice

V TJ SIGMA Hranice založen oddíl vysokohorské turistiky

Zájezdy hranických turistů do našich vysokých hor mají dlouholetou tradici. Již od konce druhé světové války pod vedením manželů Šindlerových, později za vedení J. Hilgartnera a L. Zamazala zdolávají menší i větší skupinky tatranské vrcholy, roháčskou podkovu, protáhlý stokilometrový hřeben Nízkých Tater, hřebeny Malé a Velké Fatry, drsné Jeseníky a hřebeny českých pohraničních hor. Někteří tvrdí, že hraničtí turisté musí každoročně vystoupit na Gerlachovský štít 2. 655 metrů, jinak nebyli v Tatrách.

Rychle rostoucí členská základna turistického odboru, zájem mladých lidí o výkonnostní turistiku a potřeba získávání míst na akcích vysokohorské turistiky si vyžádaly ustavení samostatného oddílu. *Oddíl vysokohorské turistiky byl založen 8. ledna 1976.* Přihlásilo se do něho 33 členů, jež vede zkušený turista Jaroslav Hilgartner, organizačním pracovníkem se stal ing. J. Hon. Pro vedení tur má oddíl vysokohorského cvičitele Pavla Zemana a zkušeného „horala“ L. Zamazala.

Oddíl si stanovil tyto hlavní úkoly:

1. Zvýšit politickovychovnou úroveň a sportovní zdatnost členů.
2. Vyskolit další cvičitele vysokohorské turistiky.

3. Připravit a zajistit členům bezpečný pobyt ve vysokohorských podmínkách v létě i v zimě.
4. Získat II. a v budoucnosti I. výkonnostní třídy pěší turistiky a výkonnostní odznaky vysokohorské turistiky.

Pro rok 1976 připravují tyto akce:

V dubnu bude uskutečněn přechod hřebene přes Malé Fatry, v květnu se členové seznámí s technikou lezení na Potštátských skalách, ve dnech 22. a 23. května se zúčastní srazu vysokohorské turistiky Severomoravského kraje ve Frýdlantě nad Ostravicí. V červnu je plánován náročný přechod v Západních Tatrách, v červenci bude uskutečněn přechod Nízkých Tater z Donoval přes Ďumbier, Královou holi do Švermova. V srpnu zajistí oddíl účast na celostátním srazu vysokohorské turistiky ČSR a srazu Severomoravského kraje v Tatrách. V září se turisté seznámí se slovenskými Beskydy při výstupu na Babie goru. Jako každoročně se v říjnu podívají do Jeseníků. Na ukončení sezóny budou promítnuty filmy, diapozitivy a uskutečněna výstavka fotografií z vysokohorské činnosti hranických turistů.

Oddíl zve zdatné turisty a mladé lidi do svých řad!

-ro-

NĚKTERÉ ZAJÍMAVÉ DŘEVINY ARBORETA SLTŠ V HRANICÍCH

V severozápadní části od budovy střední lesnické technické školy se nachází školní arboretum, kde na ploše 2,30 ha roste 197 druhů jehličnatých a listnatých stromů a keřů, které svými tvary, rozmanitostí a harmonií barev vytvářejí malebné prostředí. Celou polovinu dřevin tvoří dřeviny cizokrajné, podle původu je asi třetina ze severní Ameriky, pětina z Asie. Ostatní jsou původem z různých částí Evropy.

Cenné dřeviny byly vysázeny již při založení arboreta, které jako účelové zařízení lesnické školy vzniklo v letech 1896—1900 péčí zakladatelů školy.

Je hličenany se uplatňují výrazným podílem ve skladbě dřevin a zejména svým tvarem korun, zbarvením i ztepilostí vytvářejí estetickou dominantu arboreta. Druhově pestrá kolekce smrku je zvýrazněna malebným severoamerickým smrkem Brewerovým. Štíhlostí vyniká jihoslovanský smrk omorika, připomínající smrk horských ploch. K nejpočetnějším druhům patří smrk pichlavý, který je příznačný barevnými odstíny jehlic. Velmi dobře roste i smrk východní z Malé Asie. Za zmínku stojí i hojně plodný smrk sivý, který patří mezi hospodářské dřeviny Kanady. Druhově je pestrá i jedle. V arboretu roste jedle ojíněná, jedle obrovská a jedle arizonská ze severní Ameriky, z mladých exemplářů je zastoupena jedle řecká a jedle korejská. Nejpočetnější jsou borovice, zejména severoamerického původu. Běžná je vejmutovka, ale roste i vzácnější borovice žlutá, borovice Murayova, banksovka i borovice tuhá. Dobře roste i mladá půvabná borovice himalájská. Z dalších zajímavých a vzácnějších dřevin je zastoupena torea japonská, kryptomerie japonská, zoravinec japonský, metasekvoje čínská a jiné cizokrajné jehličnany.

Listnáče se ve skladbě dřevin arboreta uplatňují svojí proměnlivostí během roku, zejména rašením, květy, plody i podzimním zbarvením. Ze vzácnějších javorů je to severoamerický javor červený, javor stříbrný a cukrový, též javor francouzský. Velmi početný je dub. Rozměry i pěkným tvarem kmene vynikají severoamerické duby červené i vzácnější dub uherský. Buk je vedle normálního zbarvení zastoupen i ve formě červenolisté. Ve středu arboreta roste skupina sedmi rozměrných a působivých platanů; zastoupena je též stromovitě rostoucí liska turecká, ztepilá americká bříza papirovitá, asijský korkovník amurský a rozměrné, každoročně rozkvétající velkými oranžovými květy severoamerické liliovníky tulipánokvěté. Určitou raritou je zmarličník japonský s estetickou mozaikou srdčitých listů.

Mezi zajímavosti arboreta patří také břechtan popinavý, který ve stínu dospělých jehličnanů v severovýchodní části arboreta vytváří pozemní koberec. Popínáním po kmenech dosahuje až 16 m.

Ing. Vojtěch Richtár, CSc.

ZA ING. ZDEŇKEM P E T R E M

V odpoledních hodinách 9. ledna 1976 se rodina a lesnická veřejnost rozloučila v obřadní síni krematoria v Brně s profesorem SLTŠ v Hranicích ing. Zdeňkem Petrem, který náhle a neočekávaně zemřel 31. prosince 1975 ve věku 53 let.

Ing. Zdeněk Petr působil v Hranicích po tři roky ve funkci profesora odborných předmětů na střední lesnické technické škole, kde přešel z funkce ředitele odborného lesnického učiliště v Bílé. Byl pracovníkem s vysokou odbornou úrovní, oblíbeným kolegou i učitelem se zvláštním společenským a pedagogickým taktem. Na SLTŠ současně zastával funkci jednatele ZO KSC a náročnou funkci vedoucího pomaturitního studia, které za jeho řízení dosáhlo vysoké úrovně. Dále pracoval ve funkci předsedy odbočky ČSVTS — sekce lesnické, odborně spolupracoval se školním polesím SLTŠ ve Valšovicích i při odborných pracích ve školním arboretu.

Hranická mládež, zejména pionýři — mladí ochránci přírody, znali ing. Zdeňka Petra z četných společných vycházek do přírody, na kterých dovedl poutavě vyprávět o jednotlivých složkách přírody. Tím u mládeže pomáhal v realizaci hesla ochránců přírody „Poznej a chraň“.

Cest jeho památce.

V. R.

DROBNĚ ZPRÁVY

Výročí archeologického nálezů: Před 70 lety v sobotu 10. února 1906 byl učiněn v černotínských vápenkách zajímavý archeologický nález, o němž tehdejší hranický týdeník Hlasy z Pobečví (v čísle 7 z 17. února 1906) přinesl tuto zprávu:

„Dělníci zaměstnaní odvážením hlíny, již vápencové vrstvy hojně jsou proloženy, přišli na sbírku krásně zachovalých *bronzových předmětů v počtu asi 40 kusů*. Nejvíce mezi nimi bylo kroužků náramkových, několik šekerek, kopí, obiloučky aj. Některé předměty krásně zdobené jsou jemným čárkováním.“

Hned bylo učiněno opatření, aby se nalezené předměty dostaly do hranického muzea. Jak zpráva dále uváděla, místo nálezů již bylo známo v archeologii Moravy, neboť v sedmdesátých letech předešlého století zde byly nalezeny mamutí kosti, jež se dostaly do muzeí a sbírek moravských a v roce 1905 zde byly objeveny zkamenělé kosti, jež byly uloženy v muzeu ve Valašském Meziříčí. Bronzový poklad z černotínských vápenek je v depozitáři hranického muzea uložen dodnes a tvoří významnou složku jeho archeologických sbírek.

Náš filatelista ve Volgogradě: V druhé polovině měsíce ledna 1976 se konala v rámci družby československých a sovětských filatelistických svazů *výstava poštovních známek ČSSR — SSSR ve Volgogradě*. Ze Severomoravského kraje byli vybráni jen tři vystavovatelé s námětovými exponáty, mezi nimi politicky angažovaná sbírka předsedy hranického klubu filatelistů *Adolfa Koukala z Drahotuš*, který zároveň jako místopředseda Českého svazu filatelistů byl zařazen do delegace, jež výstavu ve Volgogradě navštívila.

Klub filatelistů v Hranicích pořádá pravidelné výměnné schůzky každou druhou a čtvrtou neděli v měsíci vždy od 9 hodin dopoledne v místnostech Klubu důchodců v ulici Na náspech. V tomto měsíci se budou tedy schůzky konat *8. a 22. února 1976*.

Klub mladých filatelistů v Hranicích pořádá pravidelné schůzky každý pátek od 16 hodin v Městském domě pionýrů a mládeže ve třídě Sovětské armády.

PUBLIKACE

prom. hist. M. Jaškové, univ., prof. PhDr. L. Hosáka a PhDr. Boh. Indry

DĚJINY MĚSTA HRANIC (I. díl)

je možno zakoupit na městském národním výboru, odboru školství a kultury, nebo v kanceláři Cestovní informační služby KS ve Svatoplukově ulici.

LYŽAŘI NEPŘEHLÉDNĚTE

Lyžařský oddíl TJ Cementárna upravil pro milovníky lyžařského sportu vhodný terén na začátku obce Partutovice. Na třech lyžařských sjezdovkách o délkách 280—350 m se může sportovně vyžívat ve svém volném čase řada našich občanů a nejen o sobotách a nedělích, ale i ve všední dny. Členové oddílu TJ Cementárna pro ně připravili i jeden lyžařský vlek, který bude za příznivých sněhových podmínek v provozu.

Na základě písemných objednávek u TJ Cementárna může oddíl zajistit hromadným výpravám na základě písemných objednávek provoz vleku i ve všedních dnech (pondělí až pátek).

Lyžaři TJ Cementárna se těší s vámi na shledanou.

ZÁPIS A PŘIJÍMÁNÍ

děti do mateřských škol a jeslí Městského národního výboru v Hranicích

Na základě pokynů Ministerstva školství (Věstník MŠ č. 12 z 20. 12. 1972) a usnesení rady MěstNV Hranice z 5. 11. 1975 určuje odbor školství, kultury, zdravotnictví a sociálního zabezpečení MěstNV Hranice podmínky a pořadí pro přijetí dětí do mateřských škol (jeslí). Byla navržena a radou MěstNV Hranice schválena tato opatření:

- Pro školní rok 1976/77 a další bude zavedeno přihlašování dětí do mateřských škol a jeslí formou žádosti (vydává odbor školství, kultury, zdrav. a soc. zab. MěstNV Hranice), které rodiče po vyplnění a povolení zaměstnavatelem zašlou odboru školství, kultury, zdrav. a soc. zabezp. MěstNV Hranice. Žádosti budou přijímány a evidovány do 28. února 1976 (pro školní rok 1976/77).
- V únoru bude v mateřských školách zjištěn počet dětí, které odejdou do 1. post. ročníku ZDŠ. Počet takto uvolněných míst bude rozdělen pro jednotlivé závody a organizace, které nemají vlastní mateřské školy a jesle. Současně bude stanovena rezerva pro děti samoživitelek, děti cikánské národnosti, děti, které nebudou přijaty do ZDŠ; děti matek, které se vrátí z mateřské dovolené a umístění dětí z odvolacího řízení.
- Po 1. březnu budou žádosti zaslány na ZV ROH podniků (kde jsou zaměstnány matky) k vyjádření. Termín do 31. března. Tímto postupem je sledován

cíl — umístit do MŠ a jeslí děti z rodin sociálně potřebných a umožnit podnikům návrat žen do zaměstnání na nejpotřebnější úseky práce.

- Na základě doporučení ZV ROH a sociálních poměrů rodiny sestaví odbor ŠKZ a SZ pořadí (s přihlédnutím k umístění dětí, které odcházejí z jeslí), projedná v aktivu mateřských škol, ve školské a zdravotní komisi a uvědomí rodiče o umístění, nebo neumístění dětí. Termín do 15. dubna.
- Současně s uvědoměním rodičů o předběžném přijetí dítěte do mateřské školy (jeslí) zašle odbor rodičům „Brigádnickou legitimaci“ s upozorněním, že dekret na přijetí dítěte do mateřské školy (jeslí) bude vydán odborem ŠKZ a SZ MěstNV Hranice po předložení brigádnické legitimace s potvrzením odpracovaných brigádnických hodin. Rodiče musí odpracovat na *každý školní rok a jedno dítě* 50 brigádnických hodin, a to na výstavbě nové mateřské školy, nebo jiné určené akci „Z“. (Týká se i rodičů, jejichž děti již mateřskou školu (jesle) navštěvují.) Seznam akcí „Z“ bude rodičům zaslán spolu s brigádnickou legitimací. U neúplných rodin je stanoveno odpracování 25 brigádnických hodin.
- Žádosti pro umístění dětí v mateřských školách integrovaných obcí budou předány ředitelce MŠ (ved. jeslí), která je v termínu, tj. do 28. 2. předá odboru ŠKZ a SZ MěstNV Hranice.
- Závodní mateřské školy a jesle (Sigma, HCV) budou děti přijímat podle rozhodnutí svých ZV ROH a vedení podniků. Do mateřských škol a jeslí MěstNV budou přijímány jen děti matek podniků, které nemají vlastní zařízení MŠ (jesle). Dohodne-li se odbor MěstNV s některým ZV ROH, že do závodního zařízení přijme děti matek z jiných závodů, podniků, organizací, pak mateřské školy (jesle) MěstNV Hranice přijmou stejný počet dětí matek zaměstnaných v Sigmě, HCV, do svých zařízení.

Vedoucí odboru školství, kultury,
zdravotnictví a sociálního zabezpečení
MěstNV Hranice:
Jiřina Kameníčková

PROGRAMY KIN

Kino Svět:

- 3. — 5. AKCE V ISTANBULU
Český špionážní film. Příběh člověka, který se musel spoléhat sám na sebe. Film je mládeži přístupný.
- 6. — 12. VELKÝ GATSBY
Americký dobrodružný film, mládeži nepřístupný.
- 13. — 16. DVOJÍ SVĚT HOTELU PACIFIK
Česká filmová premiéra. Film je mládeži nepřístupný.
- 17. — 19. ODVÁŽNÍ SE NEVZDÁVAJÍ
Rumunský film. Historický příběh hrstky statečných. Film je mládeži přístupný.

- 20. — 24. ČTYŘI SLUHOVÉ A ČTYŘI MUŠKETÝŘI
Známý příběh A. Dumase poněkud jinak. Film je mládeži přístupný.
- 25. NENÍ NÁVRATU
Sovětský film o citových vztazích lidí, kteří nelpěli na minulosti. Film je mládeži nepřístupný.
- 26. DCERA A MATKA
Představení pro členy Klubu přátel sovětského filmu DCERY
- 27. — 1. 3. KASKADÉR
Bulharský film o dvou cestách jedné lásky. Film je mládeži přístupný.

Představení pro mládež — každou neděli ve 14.30 hodin

- 8. 2. CO DÁL, DOKTORE
Americká filmová komedie
- 15. 2. ZLATÉ OPOJENÍ
Klasický film Charlie Chaplina
- 22. 2. EVA TROPÍ HLOUPOSTI
Starší český film
- 29. 2. LORD JIM
Anglický dobrodružný film

Kino Oko:

- 3. — 5. DŮM BEZ HRANIC
Premiéra španělského filmu. Film je mládeži nepřístupný.
- 6. — 9. PRODANÁ NEVĚSTA
Český hudební film podle stejnojmenné opery. Film je mládeži přístupný.
- 10. — 12. BAXTER
Anglický film. Psychologický příběh chlapce z rozvráceného manželství. Film je mládeži nepřístupný.
- 13. — 16. PODIVNÝ AGENT
Rumunský kriminální film, mládeži přístupný.
- 17. — 19. SEBECHLEBSKÍ HUDCI
Slovenský poeticky laděný film. Film je mládeži přístupný.
- 20. — 23. NEPODAŘENÁ KALKULACE
Další příběh z kriminálního seriálu NDR. Film je mládeži přístupný.

24. — 26. P R Ě M I E
Údaje k tomuto filmu budou uveřejněny v prop. skříňkách.
27. — 1. 3. ANNA, SESTRA JANY
Český film.

Představení pro děti — každou sobotu v 16 hodin

7. února — KLAUN FERDINAND A ZIMNÍ RADOSTI, barevný film NDR
14. února — CHLUPÁČ A ŠPUNT, barevný sovětský film
21. února — POHÁDKY TISÍC A JEDNÉ NOCI, film ČSR
28. února — ANDĚL NA HORÁCH, starší český film

P R O G R A M Y J K P

- Úterý 3. 2. Výchovný koncert pro žáky ZDŠ
sál JKP TRADIČNÍ JAZZ
12 hodin Připravil soubor „Akademic“ Přerov
- Neděle 8. 2. Divadelní představení pro děti — v předplatném
sál JKP J. Grabowski: VLK, KOZA A KŮZLÁTKA
10.30 a 14 hod. Uvádí Slovácké divadlo Uherské Hradiště
I. předplatitelská skupina — 10.30 hodin
II. předplatitelská skupina — 14 hodin
- Středa 18. 2. Výchovné koncerty pro žáky ZDŠ
sál JKP P. I. Čajkovskij: EVŽEN ONĚGIN
8.30 a 10.30 hod. Průřez operou v nastudování členů DOS Olomouc
- Středa 18. 2. Divadelní představení v předplatném
sál JKP John Patrick: TANČÍCÍ MYŠI
19.30 hodin Uvádí Severomoravské divadlo Šumperk
- Čtvrtek 19. 2. Akce MěstV SSM — I. kolo soutěže
sál JKP JAK ZNÁŠ SVÉ MĚSTO
17 hodin
- Středa 25. 2. Akce MěstV SSM —
sál JKP okresní kolo soutěže v recitaci
17 hodin RUDÝ KARAFIÁT

Odpovědný redaktor: Eva Horáková, členové red. rady: prof. Ludvík Novotný,
Jan Sedlařík, Oldřich Lukeš, reg. číslo 49 — Cena 1 Kčs. — Změna pořadů
uvedených v kulturním kalendáři vyhrazena. — Kulturní kalendář města Hranic
vydává JKP Hranice. — Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc,
závod 11, třída Lidových milicí 3.